THE REVELATION IN NARRATIVE OF THE CREATIVITY ELEMENTS IN THE CASE OF THE PRE-SCHOOL AND YOUNG STUDENT

Maria Dorina Pașca
Assoc. Prof., PhD., University of Medicine and Pharmacy of Tîrgu Mureș

Abstract: The presence of elements of creativity in preschool period and schooling still small, it is necessary to be quite normal on complex development of his personality in a time contextuality.
Thus, among the strategic intervention arrangements, and may include narrative (story) as a "pretext" for highlighting the elements creative attitude which can encode, decode and conduct.
In this context, aged 3 and 7 years certify when the elements of creativity are required to be present in development equation and accumulation cognitive worldview is vital in the perception and representation of its reporting being made in a timely and in particular circumstances.
And what could be more unique and relevant than leaving small preschool and primary school (preparatory class) to rewrite using elements of creativity known and beloved story - Goe, Ion Creangă.

Keywords: creativity, story, child, commitment, success

Ca reper al personalității, Pașca MD și Banga E (2016) creativitatea e necesar a fi înțeleasă în complexitatea sa, pornind de la definiție și ajungînd la exerciții ce o stimulează, fiind prezentă astfel în activitatea intelectuală încă de la vîrste fragede.

În acest context, semnificative ne apar unele definiții ale creativității în accepția:

-Cosmovici A(1996) = Creativitatea este o capacitate care face posibilă, crearea de produse reale sau mintale, determinînd un progres în plan social. Componenta principală a creativității o constituie imaginația, dar creație de valoare reală mai presupune motivația, dorința de a realiza ceva nou, dar și voință, perseverență.

-Sillamy(1996) = dispoziția de acrea, care există în stare potențială la orice individ și la toate vîrstele, necesită condiții favorabile de a se exprima.

Astfle, se întrevăd modalități de stimulare a creativității, în cazul nostru la preșcolarul și școlarul mic, parcurgînd pînă la finalizarea acțiunii, cunoscutele faze ale lui Wallas G (după Lupșa E și Bratu V – 2005) și anume:

a) pregătitoare = constă în informare, documentare și exprimare, fiind o fază obligatorie a actului creator, conștientă și de lungă durată;

b) incubație = se desfășoară la nivel subconștient sau chiar inconștient, fiind etapa în care ideile se structurează într-o manieră nouă;

c) iluminării = este vorba de apariție în conștiință, a soluției ce se poate produce după o activitate intensă, dar și după pauze îndelungate sau chiar în somn;

d) verificării = se realizează elaborarea finală a soluției în scopul comunicării sale;

toate vor dezvolta un anumit grad perceptiv al situațiilor create într-un context dat la această vîrstă.

Deoarece vîrstei între 3 și 7 ani îi corespunde: concretul, intuiția, jocul și mișcarea ce fac ”casă bună” și cu Zlate M (2000) imaginația ce este procesul de combinare și reconbinare a datelor din experiența anterioară, în vederea dobîndirii unor imagini noi, fără corespondent în realitate sau în experiența anterioară, fiind totodată procedeul de creație a noului în formă ideală.

BDD-A27916 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:53 UTC)

Astfel, se transpun: trăiri, emoții, experiențe, conduite și chiar atitudini pe care cel în cauză le identifică în dezvoltarea sa, făcînd din imaginație, preambulul creativității subiectului aflat în studiul nostru (preșcolarul și școlarul mic-clasa pregătitoare).

Cunoscînd faptul că povestea, fie ea citită sau narată (spusă) reprezintă încă lumea fascinantă a acestei vîrste (3-7 ani), acel ”ceva special și neobișnuit”, am dorit ca printr-o intervenție psiho-pedagogică anume, urmărind atitudini și conduite, să facem apel la imaginația, cunoștințele și experiența de viață a celor aflați în atenția noastră, jalonînd parametrii unei dezvoltări creative viitoare.

Am pornit astfel, de la cunoscuta și îndrăgita poveste a lui Ion Creangă ”Capra cu trei iezi” unde, printre mesajele transmise, se regăsesc și cele legate de: ascultare, reguli, bine, rău, relații interpersonale și familiale, dorind a implica preșcolarul și elevul clasei pregătitoare, direct în desfășurarea narațiunii, dîndu-i libertatea de a schimba: personajele, locația, ambientul, acțiunea, finalul, numele personajelor poveltii, gradul de simpatie sau antipatie dezvoltat față de un personaj sau altul, cît și schimbarea completă/integrală a conținutului, rezultatele fiind edificatoare.

Avînd o asemenea posibilitate, rară de altfel, preșcolarul și școlarul mic-clasa pregătitoare, au manifestat elemente de creativitate, semnificativ fiind modul în care, în unele cazuri s-au manifestat momente de: transfer, empatia, anticipația, imaginea, stima de sine, încrederea și rezolvarea de probleme, ele venind din acumulări cognitive dobîndite pînă la această vîrstă, ocazia ivită / creată fiind fructificată.

În realizarea acestui demers ce a pus în valoare existența dar și cultivarea elementului de creativitate, intervenția noastră logistică, a pornit de la:

a) folosirea întrebărilor interogative ca puncte de sprijin la grupa mică (3-4 ani) și grupa mare (5-6 ani);

b) intervenția direct creativă în conținutul poveștii, la clasa pregătitoare (6-7 ani).

Sub acest aspect, atît la grupa mică cît și la grupa mare (nu sa dorit a se schimba nici întrebările dar nici numărul lor) s-a pornit de la itemi:

1. Ce ai schimba în poveste?
2. Ce personaje ar mai putea fi în poveste?
3. Ce nume ai da personajelor?
4. Unde ai vrea să trăiască capra cu trei iezi?
5. Dacă ar veni vînătorul ce ar face?
6. Cum ai vrea să se termine povestea?

Intervențiile creative ale preșcolarilor ce-au format eșantionul acțiunilor noastre psiho-pedagogice, sunt relevante, ele fiind surpinse sub forma:

a) grupa mică (3-4 ani)

1.Ce ai schimba în poveste?

-să se termine frumos, lupul să îngrijească iezii cînd merge capra după mîncare și să primească o recompensă de la capră,

-nu vine lupul, iar iezii o așteaptă pe mama lor, stau în casă și se uită la desene animate,

-casa să aibă o curte cu poartă încuiată să nu poată intra lupul,

2.Ce personaje ar mai putea fi în poveste?

-tăticul capră care să aibă grijă de iezi,

-păsărele,

-vînători,

-un cățel care să alunge lupul,

3.Ce nume ai da personajelor?

-iedul cel mic = Cumințel,

-iedul cel mijlociu = Păcălici,

BDD-A27916 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:53 UTC)

-iedul cel mare = Năzdrăvanul,
-capra = Mama aducătoare de mîncare,
-lupul = Lupul cel rău,
4.Unde ai vrea să locuiască capra cu trei iezi?
-lîngă grădiniță,
-lîngă casa vînătorului,
-la grădina zoologică,
5.Dacă ar veni vînătorul, ce ar face?
-l-ar împușca pe lup,
-l-ar prinde pe lup și l-ar duce la grădina zoologică,
-ar aduce mîncare pentru capră și iezișori,
6.Cum ai vrea să se termine povestea?
-lupul să lase iezii să meargă la joacă în pădure,
-capra vine cu mîncare și mănîncă toți împreună,

Se evidențiează din intervenția preșcolarului de grupă mică nevoia de: protecție, siguranță, liniște, apartenență la familie, înțelegere, toleranță, fără agresivitate și abuz emoțional, totul terminîndu-se în formula: ”și au trăit fericiți, pînă la adînci bătrîneți”.

b) grupa mare (5-6 ani)

1.Ce ai schimba în poveste?
-aș pune un lup bun care să-l mănînce pe lupul cel rău,
-eu aș scoate lupul și aș introduce ursul să aibă grijă de iezi,
-un urs să vină să-l mănînce pe lup,
-aș scoate lupul și aș introduce vulpea să fie prietenă cu iezii,
-scot lupul și introduc un robot care fuge de iezi,
-lupului i-aș umple burta cu pietre și aș scoate iezii afară,
-iedul mare și mijlociu trebuie să se transforme în roboți și să iasă din foc,
-mi-ar plăcea ca în loc de căsuță să fie un castel și…cam atît,
-să nu-i mănînce lupul pe iezi ci ei să-l păcălească pe lup,
-aș pune doi vînători să păzească iezii cu puștile ca să nu fie mîncați de lup,
-capra s-ar duce la cumpărături la magazin să cumpere lapte repede și să vină repede înapoi,
-eu aș duce capra acasă chiar cînd e lupul acolo și l-aș alunga pe lup,
-eu aș ascunde în curte un bunic puternic să îl bată pe lup cînd vine să îi păcălească pe iezi,
-aș schimba toate personajele și aș introduce altele, nu îmi place că mănîncă lupul iezii,
-nu aș schimba nimic, îmi place povestea așa cum este,
2.Ce personaje ar mai putea fi în poveste?
-ursul ca să aibă grijă de iezi,
-vulpea ca să fie prietenă cu iezii,
-o fetiță și un iepuraș, nu îmi place povestea, capra cu trei iezi,
-roboți care să lupte cu lupul,
-vînătorul care să împuște lupul,
-un urs sau o vulpe care să împartă mîncarea cu iezii,
-în locul lupului aș pune un urs și o vulpe care să îi păcălească doar pe iezi, ”să nu-i mănînce”.
-aș aduce o bunică să aibă grijă de iezi să nu mai vină lupul,
-aș schimba iezii și capra cu păsări de curte că mie astea îmi plac,
3.Ce nume ai da personajelor?
-pe iezi i-ar chema: Raul, Paul și Luca,

BDD-A27916 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:53 UTC)

-lupul să fie Ovidiu-dar nu i-ar mînca pe iezi decît în glumă (Ovidiu e tatăl unui băiețel din grupă),
-iedul cel mic = Norocel,
-iedul cel mijlociu = Sprintenel / Fricosul,
-iedul cel mare = Șeful,
-lupul = Balaurul,
-capra = Hărnicuța,
4.Unde ai vrea să locuiască capraa cu trei iezi?
-în loc de căsuță aș vrea să locuiască într-un castel,
-în parcul nostru,
-lîngă casa bunicii,
-într-un sat și ar avea capra mai mulți vecini care să-i mai protejeze pe iezi de lup,
-mie mi-ar plăcea să se petreacă într-o curte cu multe păsări de curte,
-la munte,
-în oraș, capra și lupul ar sta la bloc,
-într-o lume fantastică cu mulți roboți,
5.Dacă ar veni vînătorul, ce ar face?
-ar împușca lupul,
-ar tăia burta lupului și ar scoate iezii,
-ar sta acasă la capră, și ar fi tăticul iezilor,
-să-l împuște înainte de a mînca iezii,
6.Cum ai vrea să se termine povestea?
-un vînător să împuște lupul și să scoată iezii,
-să scoată iezii și să umple burta lupului cu pietre,
-în locul vulpoiului care i-a ascuțit dinții lupului, aș vrea să fie un tată care să aibă grija de iezi,
-să aibă un tată capră care să-i îngrijească,
-cînd ajunge lupul în foc, iezii din burta lui să se transforme în roboți și să iasă afară,
-capra nu trebuia să-i lase singuri, ci trebuia să cheme un adult, un unchi sau o bunică,
-să învețe capra un alt cîntec, cuvintele să fie mai ușoare,
-lupul să nu mai mănînce iezii, a fost foarte urît din partea lui,
-ursul să nu-l mai ajute pe lup, ascuțindu-i limba,
În intervenția preșcolarului de grupă mare, accentul se pune în special pe ajutor dat de familie, comunitate, pe intervenția rapidă asupra răului, nevoie de comunicare și relaționare interpersonală fiind edificatoare, fiind totodată prezentă opinia și susținerea acesteia de către vorbitor.

Spre deosebire de grupele de preșcolari, elevii clasei pregătitoare au optat pentru o altă variantă, ea prezentîndu-se astfel:

Capra cu trei iezi (Țapul cu zece iezi)

Era odată un țap care avea zece iezi. Iezii erau foarte neastîmpărați, fiecare în felul lui.

Într-o zi, țapul cheamă iezii de pe afară și le zice:

-Dragii tații copilași! Eu mă duc în pădure ca să mai aduc ceva de-ale mîncării. Dar am să o chem pe mătușa capră, să ascultați de ea cît voi fi eu plecat. Voi să încuiați ușa după mine, ascultați unul de altul și nu cumva să deschideți la nimeni. Auzit-ați ce am spus eu?

-Da, tătucă, ziseră iezii.

-Pot să am nădejde în voi?

-Să n-ai nici o grijă tătucă, apucară cu gura înainte ce-i mai mari. Noi suntem odată băieți și ce am vorbit odată, vorbit rămîne.

BDD-A27916 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:53 UTC)

-Dacă-i așa, apoi veniți să vă sărute tătuca. Dumnezeu să vă apere de cele rele și mai rămîneți cu bine!

-Mărgi sănătos tătucă, zise cel mic cu lacrimi în ochi și Dumnezeu să-ți ajute ca să te intorci cu bine și să ne aduci de mîncare.

Apoi iezii închid ușa în așteptarea mătușii capră care, după ce ajunge, se plînge că este foarte obosită și se duce la culcare spunîndu-le iezilor că nu dorește să fie deranjată.

Vulpea cea șireată care tocmai se plimba pe acolo și era foarte flămîndă, așa că se gîndește că ar fi bine să-i facă o vizită cumătrului țap, poate o va servi cu ceva mîncare:

”Deschideți ușa,
Că vine mătușa!”

-Apoi, da! Eu o să deschid, zise cel mare. Ia, de atunci e rău în lume, de cînd a ajuns coada să fie cap…Dacă te-i potrivit tu acesteia, îi ține mult și bine pe mătușa afară. Eu, unul, mă duc să deschid.

-Bună ziua, dragii mei, dar unde este cumătrul țap?

-E plecat după mîncare, iar noi suntem cu mătușa capră care doarme că este obosită, iar noi ne jucăm frumos.

-Aha, deci mătușa capră doarme, dar nu vreți să ieșiți la plimbare?

-Ba da, vrem.

-Atunci, o să vă duc pe rînd. Acum veniți doar cinci. Uite, vă bag aici în sac să nu vă fie frig și pe urmă vin și după ceilalți.

Cumătra vulpe ia băgat în sac pe cei cinci iezi și ia dus în vizuina ei. Aici, a pus apă multă la fiert pentru a pregăti o mîncare bună pentru puișorii ei.

-Nu știu, dar de ce este așa liniște în casă, ori am auzit mai multe glasuri. Dar ce Dumnezeu? Parcă au intrat în pămînt…Unde să fie? Se ițește mătușa capră pe acolo, se ițește pe dincolo, dar pace bună! Iezii nu-s nicăieri!

-Hei nepoțeilor, unde sunteți toți?

-Aici în dormitor, ne căutăm hăinuțe să plecăm cu vulpea la plimbare, cum au mers și frățiorii noștri.

-Ce? Unde au plecat frățiorii voștri? Cu vulpea cea vicleană la plimbare? Sunt pierduți. Haideți să mergem în căutarea lor. Sper să nu fie prea tîrziu.

Așa că au plecat cu toții în căutarea vulpii. Ajunși în fața vizuinii, au simțit un miros ciudat. Întrebînd-o pe vulpea, ea a zis că ei au plecat deja spre casă și nu mai știe nimic de ei.

Mătușa capră și-a dat seama de șiretenia vulpii și a început să plîngă și ajuns acasă cu cei cinci iezi, se pune pe treabă.

Între timp, a venit și tata țap, încărcat cu bunătăți și mare i-a fost mirarea cînd a găsit acasă doar cinci iezișori. Da, după ce mătușa capră îi povesti toată pățania, jeli cît jeli, și se apucă de treabă. Începu să sape o gaură mare pe care o umplu cu apă. Și-n aceeași vreme, mătușa capră se apucă a pregăti bucate alese pentru cumătra vulpe și cei cinci puișori ai iei.

Toate fiind pregătite, plecă bietul țap la vizuina vulpii și o invită cu glas întunecat de lacrimi, la priveghiul ieduților lui, povestindu-i cele întîmplate. Vulpea își arătă întristarea și părerea de rău prefăcîndu-se de minune și promițînd că o să vină cu toți puișorii ei la masă.

Acasă la țap mătușa capră a pregătit totul. Mîncarea era aburindă, iar gaura era plină cu apă, punînd deasupra niște vreascuri putrede pentru ca la o vreme, să se prăbușească toți în apă.

-Poftiți la masă, poftiți, luați loc, făcură capra și țapul.

Vulpea se așeză la masă cu puișorii ei, dar nu apucă să mănînce nimic, că se și treziră toți în apa rece ca gheața, strigînd după ajutor.

-Ba, să te înneci și tu, așa cum mi-ai omorît și mie, iezișorii, făcu țapul supărat și plîns. Și așa a scăpat țapul de vulpea cea vicleană. Gata.

BDD-A27916 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:53 UTC)

Ce poate determina un astfel de model cognitiv-creativ? Cu siguranță, o noua viziune, dar mai ales o atitudine novătoare privind implicarea preșcolarului și a școlarului mic în propria formare, dezvoltîndu-i instrumentele necesare în identificarea lui ca un întreg din punct de vedere al dezvoltării personalității sale viitoare și nu numai, avînd ca bază, propria experiență de viață pînă la acea vîrstă.

Centrarea pe intervenția creativă și nu pe ascultarea pasivă, evidențiază: interes, colaborare, profesionalism și respect față de copil, din partea cadrului didactic implicat direct în educația celui pentru care valoarea morală e necesară a fi o virtute, dorindu-și ca ea, cartea să fie prieten, aliat și nu dușman.

Practic, o astfel de strategie devine necesară și viabiulă atunci cînd dorința de cunoaștere are nevoie de timp și spațiu creativ, iar perioada între 3-7 ani, este mai mult decît benefică, fiind edificatoare căci, povestea educă, crește și clădește chiar dacă începe cu ”A fost odată”…și se sfîrșește cu…”și v-am spus povestea așa”, iar spusă mai departe, din neam în neam și din moși în strămoși, ea devine…nemuritoare.

BIBLIOGRAPHY

1. Cosmovici A (1996) – *Psihologia generală*, Ed. Polirom, Iași
2. Lupșa E, Bratu V (2005) – *Psihologie,* ed. Corvin, Deva
3. Pșca MD, Banga E (2016) – *Terapii ocupaționale și arte combinate – repere creative*, Ed University Press, Tg Mureș
4. Sillamy N(1996) – *Dicționarde psihologie,* Ed. Babel, București
5. Zlate M (2000) – *Introducere în psihologie,* Ed. Polirom, Iași

BDD-A27916 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:53 UTC)